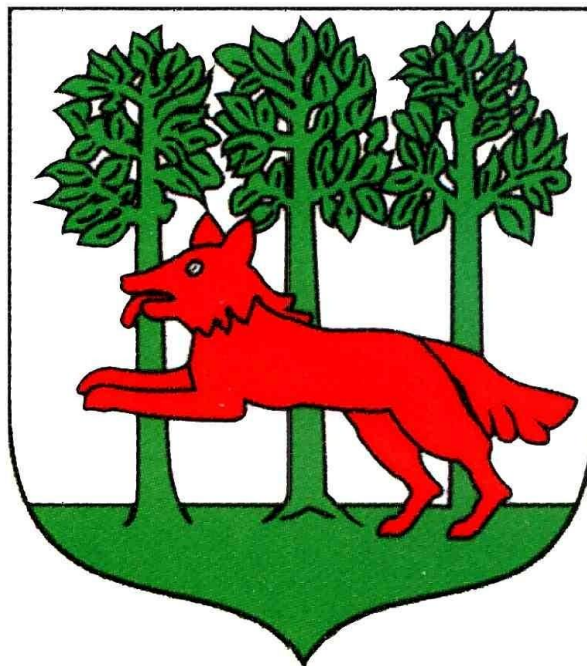

Raport z wykonania
Programu Ochrony Środowiska
Miasta i Gminy Międzylesie

Międzylesie, kwiecień 2014

1. WSTĘP

1.1. Podstawa prawna opracowania

Niniejszy raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzlesie został opracowany zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm).

Raport został opracowany przez zespół autorski Referatu Infrastruktury Technicznej i Gospodarki w Urzędzie Miasta i Gminy Międzyzlesie.

1.2. Przedmiot i zakres opracowania

Zgodnie z zapisami cytowanej ustawy Burmistrz Miasta i Gminy Międzyzlesie, jako organ wykonawczy gminy, w celu realizacji Polityki Ekologicznej Państwa, sporządza raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzlesie, a następnie przedstawia go Radzie Miejskiej.

Raport zawiera zestawienia zrealizowanych działań i analiz określonych w Programie Ochrony Środowiska.

2 BADANIE REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MIĘDZYLESIE

Badanie realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska odniesiono do poszczególnych, nakreślonych w Programie kierunków ochrony środowiska. Dla wyszczególnionych kierunków, na etapie tworzenia POŚ zdefiniowano szereg zadań. Raport ma na celu określenie stopnia realizacji owych zadań.

Realizatorami różnych działań mających wpływ na poprawę i ochronę środowiska są wszyscy mieszkańcy miasta i gminy Międzyzlesie, jak również osoby i instytucje spoza terenu gminy.

Inne istotne zdarzenia, niezależne od czynnika ludzkiego, miały znaczenie w osiągnięciu celów działań, między innymi były to skutki powodzi i zdarzeń z tym związanych, sanitarna wymiana lasów, zmiany demograficzne.

Na stan środowiska mają wpływ wszystkie czynniki otoczenia: są to powietrze, woda, ziemia i korzystająca ludność poprzez wytwarzanie hałasu, transport, odpady, zanieczyszczenia różnego rodzaju, korzystanie z zasobów naturalnych, produkcja żywności i inne.

Istotą Programu Ochrony Środowiska jest realizacja celów krótkoterminowych i długoterminowych. W tych dwóch głównych grupach tematycznych, proces zmian w Środowisku Gminy Międzyzlesie przedstawiono poniżej.

2.1 Cele krótkoterminowe

Odpowiednio do zapisów w Programie Ochrony Środowiska realizacja krótkoterminowych celów i kierunków działań przedstawia się następująco:

Tabela 24 Zadania w zakresie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych

Lp.	Nazwa zadania i zakres rzeczowy	Planowany okres realizacji	Data wykonania	Parametry techniczne	Koszty realizacji	Źródło finansowania
1	2	3	4	5	6	7
1	Budowa sieci kanalizacyjnej m. Międzylesie	2005-2010	2010	długość kanalizacji 7.571 mb	4 580 zł	Fundusz Norweski
2	Zakup pojazdów do wywozu płynnych nieczystości	2008-2010	2007			
3	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach oddalonych od oczyszczalni w Międzylesiu	2005-2020	Proces w toku przy wznoszeniu nowych i remontach mieszkań	poza siecią kanalizacyjną: oczyszczalnie o przepustowości do 5,0 m3/dobę	nie ewidencjonowane, średnio 7,0 tys zł /obiekt	Środki prywatne, środki własne
4	Modernizacja ujęcia wody w Goworowie	2007-2009	2012	Remont i zabezpieczenie ujęcia	105,0 tys. zł	budżet gminy, budżet państwa
5	Modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę dla Domaszkowa i Długopola Górnego, w tym: 5.a) Łącznik wodociągu 5.b) Odwiert studzienny Z2 w Domaszkowie 5.c) Odbudowa ujęcia w Długopolu Górnym	2005-2011	2006 2005 2012	rurociąg długości 579 m głęb.82mb, obudowa studni, połączenia instalacji. Stacja uzdatniania wody	139,6 tys zł 92,0 tys.zł 1 050 tys zł	budżet gminy. budżet gminy budżet gminy, budżet państwa
6	Budowa systemu zwodociągowania Gminy Międzylesie, w tym: 6.a) Wodociąg	2008-2020		długość		budżet gminy,

	Goworów, Michałowice, Gajnik 6.b) Ujęcie wody w Różance		2013 2013	wodociągów 10 889 mb Stacja uzdatniania wody na dz 208; wodociąg 970mb	1 694 tys zł 499 tys zł	Bank Światowy, PROW-F-Strukt budżet gminy, budżet państwa - ANR
7	Budowa systemu kanalizacji i transportu ścieków w Gminie Międzyzylesie	2010-2020	w fazie przygotowań i organizacji	zbyt duże rozproszenie zrzutu ścieków		brak pomocy strukturalnej

Tabela 25. Zadania w zakresie ochrony powierzchni ziemi

Lp.	Nazwa zadania i zakres rzeczowy	Planowany Okres realizacji	Data wykonania	Parametry techniczne	Koszty realizacji	Źródło finansowania
1	2	3	4	5	6	7
8	Inwentaryzacja oraz rekultywacja obszarów zdegradowanych w tym dzikich składowisk	2005 - 2011	Zamknięcie gminnego składowiska odpadów w 31/12/2009	Pozyskiwanie środków na rekultywację; prowadzenie monitoringu (twz.piezometry)	-	budżet gminy
9	Upowszechnianie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej i rolnictwa ekologicznego; wykonywane przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego	2005 - 2011	W trakcie realizacji	Cały obszar gminy	-	budżet państwa
<p>Prowadzenie gospodarki odpadami zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Międzygminnego Związku Celowego Powołanego dla Stworzenia Wspólnego Systemu Gospodarki Odpadami w Powiecie Kłodzkim – NIE DOSZŁO DO REALIZACJI. Międzygminny Związek Celowy został rozwiązany.</p>						

Tabela 26. Zadania w zakresie ochrony powietrza

Lp.	Nazwa zadania i zakres rzeczowy	Planowany okres realizacji	Data wykonania	Parametry techniczne	Koszty realizacji	Źródło finansowania
1	2	3	4	5	6	7
10	Termoizolacja obiektów użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych - własność Gminy Międzylesie	2005-2018				
	10.a) Termoizolacja Domu Kultury w Domaszkowie		2010	Kubatura budynku - 2820m ³ wymiana stolarki okiennej-28 m ²	385 000	Budżet gminy Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
	10.b)Termoizolacja Szkoły Podstawowej w Domaszkowie		2010	pow. zabudowy - 675m ² , kubatura budynku - 6.319m ³ wymiana stolarki okiennej- 37 szt i drzwiowej - 3 szt -45 m ²	128 140	Budżet gminy Budżet województwa dolnośląskiego
	10.c) Termoizolacja budynku Urzędu Miasta i Gminy w Międzylesiu		faza organizacyjna			
	10d. Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w Przedszkolu w Międzylesiu		2010	wymiana stol. okiennej - 74szt./114,58 m ² , drzw. - 5szt./17,08 m ²	169 779	Budżet gminy Budżet województwa dolnośląskiego
11	Termoizolacja budynków mieszkalnych - własność prywatna	2005-2020	w trakcie realizacji			Środki prywatne

12	Eliminacja pojazdów przekraczających normy zanieczyszczeń	2005-2008	WIOŚ; Policja			
13	Edukacja ekologiczna w zakresie preferowania nowoczesnych materiałów izolacyjnych i uszczelnień w budownictwie, promocja oszczędzania energii.	2005-2012	Gmina Międzyzlesie	Programy edukacyjne dla młodzieży szkolnej	-	Budżet gminy, WFOŚiGW, PFOŚiGW

Tabela 27 Zadania w zakresie ochrony przed hałasem

Lp.	Nazwa zadania i zakres rzeczowy	Planowany okres realizacji	Data wykonania	Parametry techniczne	Koszty realizacji	Źródło finansowania
1	2	3	4	5	6	7
14	Prowadzenie monitoringu hałasu w newralgicznych punktach ich występowania na terenie gminy Międzyzlesie	2005-2015	w trakcie realizacji			WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżet Gminy
15	Działania na rzecz zmniejszenia hałasu drogowego.	2005-2015	w trakcie realizacji	Przeglądy techniczne pojazdów dopuszczonych do ruchu drogowego		Środki prywatne, Fundusze strukturalne
16	Budowa obwodnic drogowych Domaszkowa, Roztok i Międzyzlesia	2020-2050	Zarząd Dróg Krajowych	-	-	Budżet Państwa, Fundusze Strukturalne

Tabela 28. Zadania w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu oraz turystyki.

Lp.	Nazwa zadania i zakres rzeczowy	Okres realizacji	Data wykonania	Parametry techniczne	Koszty realizacji	Źródło finansowania
1	2	3	4	5	6	7
17	Tworzenie nowych obszarów zieleni na terenach zabudowanych - zalesianie gruntów porolnych	2005-2012	W trakcie realizacji			Środki własne

18	Uprawa roślin wysokoenergetycznych (wierzba, słoma, trzcina,)	2005-2030	Trwa rozpoznanie rynków zbytu			Środki własne
19	Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych	2005-2006	2006	18230 mb	-	Euroregion Glacensis
20	Tworzenie ścieżek dydaktyczno turystycznych popularyzujących miejscową przyrodę, wytyczenia tras i szlaków turystycznych	2005 - 2015				
21	Popularyzacja wśród lokalnej społeczności i turystów wiedzy o walorach przyrodniczych w gminie 21.a) wieża widokowo-przeciwpożarowa na Trójmorskim Wierchu	2005-2015	2009	Drewniana wieża wys. 24m	165 000	Budżet gminy Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska
22	Budowa systemu oznaczeń turystycznych (tablice, prasa, internet) 22a. Tablica dydaktyczna – Jodłów szlak turystyczny w kierunku Trójmorskiego Wierchu	2005-2008	2009			Budżet Nadleśnictwo Międzyzlesie

Tabela 29. Zadania w zakresie edukacji ekologicznej.

Lp .	Nazwa zadania i zakres rzeczowy	Planowany okres realizacji	Data wykonania	Parametry techniczne	Koszty realizacji	Źródło finansowania
1	2	3	4	5	6	7

23	Szkolenie zawodowe osób obsługujących działania w zakresie ochrony środowiska (min. pracowników UMiG, wolontariuszy) w zakresie prawa, zarządzania, technik ochrony środowiska, źródeł finansowania ochrony środowiska	2005-2020				
24	Upowszechnianie wiedzy i informacji o podejmowanych miejscowych działaniach na rzecz ochrony środowiska w gminie, powiecie, w sąsiednich gminach, kraju 24.a) akcja edukacyjna wśród mieszkańców gminy dot. segregacji odpadów	2005-2015	2006	ulotka dot. segregacji odpadów, konkursy o tematyce ekologicznej w szkołach i przedszkolach	18 000	Budżet gminy WFOŚiGW
25	Wspieranie szkolnych kół zainteresowań, konkursów, itp..	2005-2020	w trakcie realizacji			środki zewnętrzne i własne
26	Wspomaganie prowadzenia edukacji ekologicznej przez lokalne organizacje pozarządowe i grupy obywatelskie	2005-2015	w trakcie realizacji			
27	Promocja ekologicznych postaw wśród turystów	2005-2011				
28	Współpraca z gminami sąsiadującymi w zakresie edukacji ekologicznej i promocja walorów środowiskowych w regionie	2005-2011				

2.2 Cele długoterminowe

Zadania w długim okresie czasu wpływają na stan środowiska w regionie, w województwie, w zlewni wód albo na wspólnym terytorium przygranicznym.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej wpływ na stan wód powierzchniowych i podziemnych ma prowadzona eksploatacja złóż na cele bytowe lub utylizacja ścieków i odpadów.

Gospodarka wodno-ściekowa

Całkowita długość sieci wodociągowej w gminie wynosi 44,13 km (11,2 km w mieście) i objęte są nią następujące miejscowości: Międzyzlesie (100% zwodociągowania), Domaszków (47,2% zwodociągowania), Długopole Górne (86%), Goworów (100%) i Różanka (25%). Sieć wodociągowa zasilana jest z ujęć powierzchniowych (Długopole Górne, Domaszków, Goworów) oraz studni głębinowych (Międzyzlesie, Domaszków). Siecią wodociągową wraz z ujęciami zarządza zakład budżety gminy.

Na przykładzie aglomeracji Międzyzlesie (jedynej w gminie Międzyzlesie) zużycie wody przedstawia się następująco:

2000r. – 125 litrów/doba/osoba (rocznie 45 625 litrów/osoba)

2013r. -101 litrów/doba/osoba (rocznie 36 865 litrów/osoba).

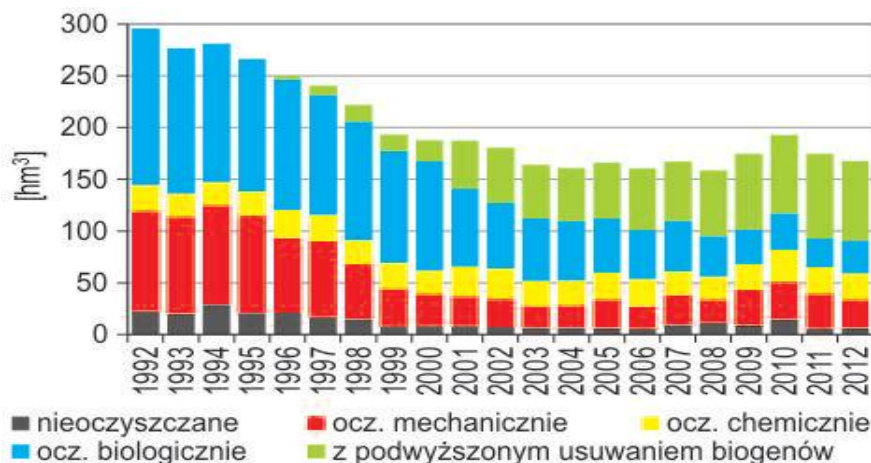
W roku 2003 rozpoczęto użytkowanie oczyszczalni ścieków sanitarnych w Międzyzlesiu o wydajności 800 m³/dobę, która może zapewnić oczyszczenie wszystkich ścieków sanitarnych z terenu gminy Międzyzlesie. Jest to mechaniczno -biologiczna oczyszczalnia ścieków pracująca w oparciu o metodę osadu czynnego. Zarządzana przez zakład budżetowy gminy.

Do miejskiego kolektora podłączonych jest 94% gospodarstw domowych w mieście.

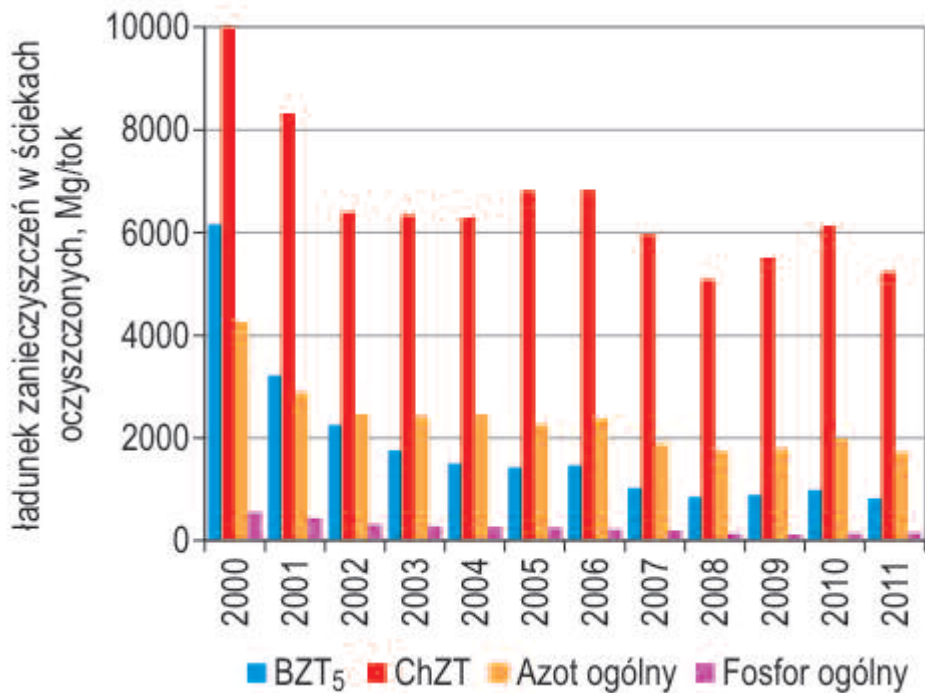
Na terenach wiejskich (poza częścią wsi Goworów oraz Domaszków- osiedle mieszkaniowe obsługiwane przez mechaniczną oczyszczalnię ścieków) nieruchomości posiadają własne zbiorniki bezodpływowe do gromadzenia odpadów ciekłych oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Do chwili obecnej nie wystąpiły żadne zakłócenia w technologii ani obniżenia parametrów oczyszczania ścieków dostarczanych do oczyszczalni ścieków w Międzyzlesiu.

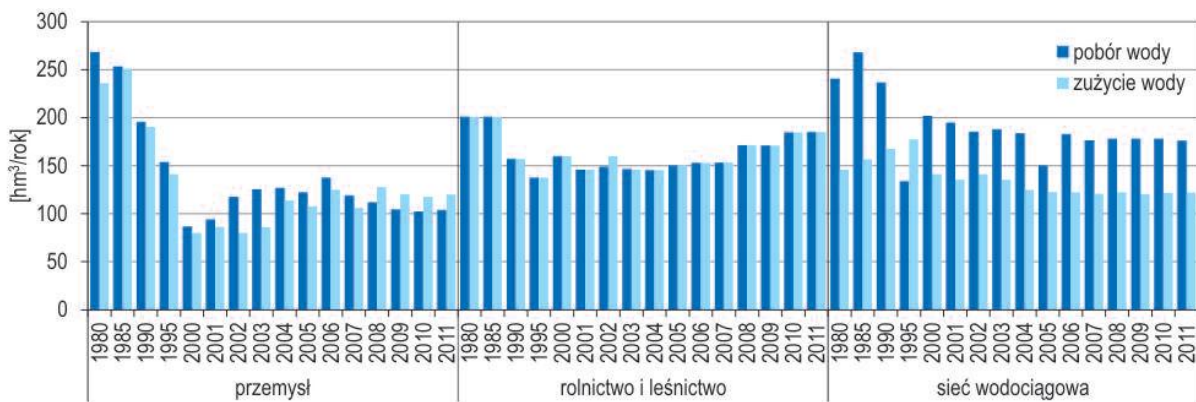
Dla zobrazowania wyników działań cząstkowych w Gminach na dorzeczu Odry i w szczególności rzeki Nysy Kłodzkiej, zestawiono charakterystyczne tabelaryczne dane z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Głównego Urzędu Statystycznego.

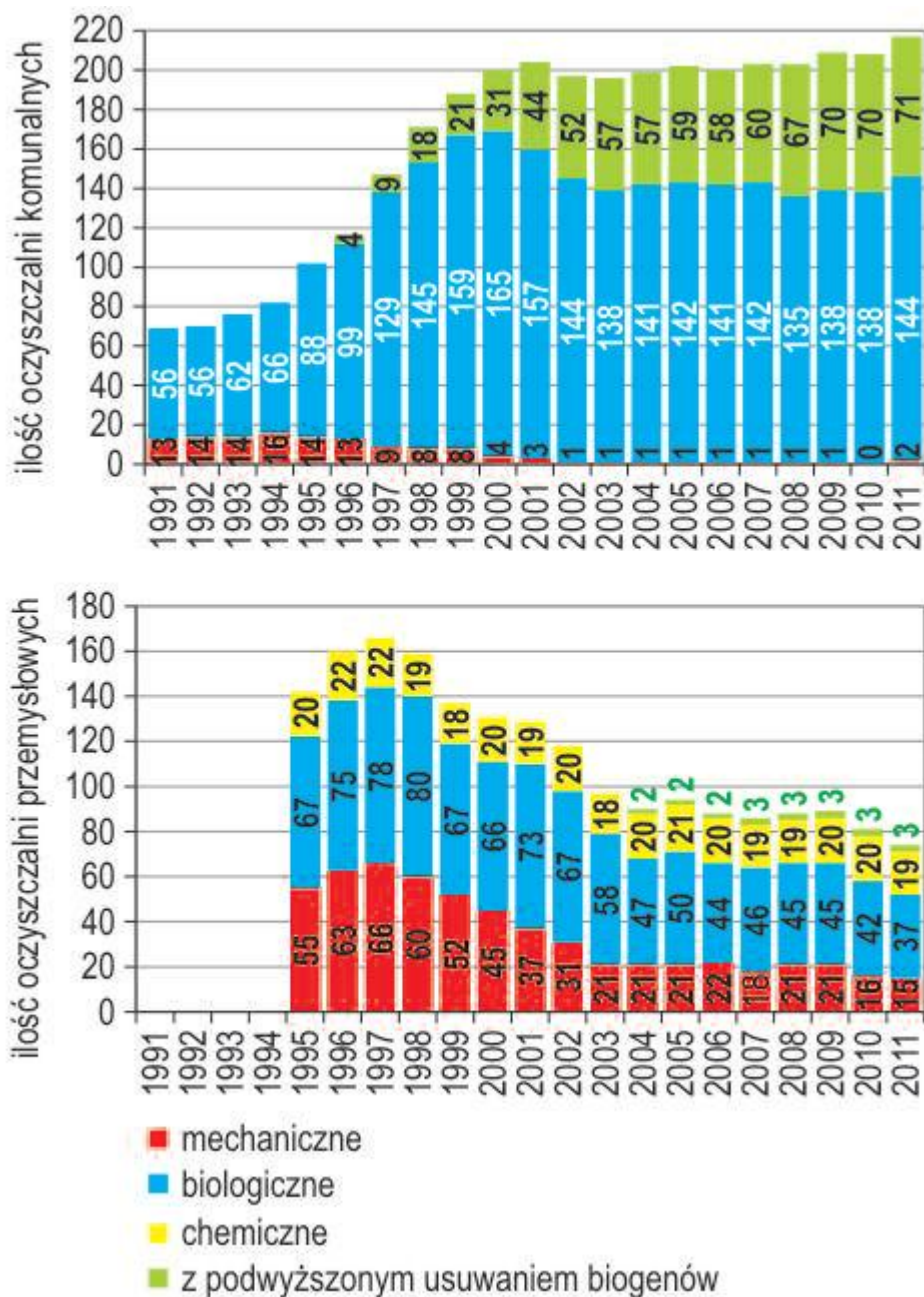
Wykres 1. Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w województwie dolnośląskim w latach 1992-2012 (źródło: GUS)

Wykres 2. Zmiany ładunków w ściekach odprowadzanych do wód lub ziemi w województwie dolnośląskim w latach 2000-2011 (źródło: GUS)

Wykres 3. Pobór i zużycie wody na potrzeby produkcyjne, rolnictwa i leśnictwa oraz na eksploatację sieci wodociągowej w województwie dolnośląskim w latach 1980-2011 (źródło: GUS)

Wykres 4. Liczba oczyszczalni ścieków komunalnych i przemysłowych wg typów na terenie województwa dolnośląskiego w latach 1991-2012 (źródło: GUS)

Ochrona wód przed zanieczyszczeniami z produkcji rolniczej

Członkostwo w Unii Europejskiej zobowiązuje do przestrzegania dobrych praktyk rolniczych, a tym samym zapewnienie ochrony środowiska.

Prowadzenie upraw rolnych i produkcji rolniczej jest powiązane z dopłatami oraz nadzorowane przez Agencję Rynku Rolnego.

Gospodarka odpadami

Odbiór odpadów do lipca 2013 r. odbywał się na podstawie indywidualnych umów zawieranych przez właścicieli nieruchomości z przedsiębiorstwami mającymi zezwolenie na odbiór odpadów komunalnych na terenie gminy Międzyzylesie. W 2006r. na terenie gminy wprowadzona została segregacja odpadów (szkło, papier, tworzywa sztuczne) Gmina zapewniała pojemniki do segregacji w/w frakcji odpadów tzw. gniazda zlokalizowane w kilku miejscach w mieście i w każdej wsi. Pojemniki zakupione zostały przy wsparciu finansowym WFOŚiGW. Na potrzeby segregacji zakupiono prasę zgniotu oraz przystosowano pomieszczenia dla przesyłu towarów z selekcji.

Wprowadzenie segregacji poprzedzono kampanią informacyjną dla mieszkańców, również współfinansowana przez WFOŚiGW.

W wyniku zmiany regulacji prawnych w zakresie utrzymania czystości i porządku od lipca 2013r. wprowadzono nowy system gospodarki odpadami, polegający na przejęciu przez gminę pieczy nad odpadami. Celem zmian w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi było jego uszczelnienie, likwidacja dzikich wysypisk, poprzez objęcie systemem wszystkich mieszkańców i wprowadzenie tzw. podatku śmieciowego. Jak również zwiększenie poziomu recyklingu i odzysku odpadów zebranych selektywnie, a także zmniejszenie masy odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania.

Właściciele nieruchomości obowiązani są do prowadzenia selektywnego zbierania odpadów powstające na terenie nieruchomości obejmujących: szkło, papier, tworzywa sztuczne, metale, opakowania wielomateriałowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe, opony, przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, odpady ulegające biodegradacji, w tym odpady zielone oraz odpady budowlane.

Selektywna zbiórka odpadów prowadzone jest w systemie pojemnikowym (dla zabudowy wielorodzinnej) lub workowym (dla zabudowy jednorodzinnej w mieście i na terenach wiejskich).

W gminie nie funkcjonują żadne instalacje do unieszkodliwiania odpadów.

Odebrane przez firmę wywozową zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przekazywane są do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Zawiszowie.

Natomiast odpady zebrane selektywnie oddawane są przedsiębiorstwom zajmujących się ich recyklingiem i odzyskiem.

Odpady

Gmina Międzyzylesie: 2000r. 30,5 kg/osoba/rok odpady zmieszane, brak danych o segregacji

2013r. 103,3 kg/osoba/rok odpady zmieszane

7,2 kg/osoba/rok odpady segregowane

Zmiany ilościowe są wynikiem wprowadzonych zmian systemowych, Gmina, wymagając od mieszkańców właściwego postępowania ze śmieciami, jednocześnie zapewnia odpowiednie warunki, tworząc Punkty Selektywnego Zbierania Odpadów, w których można pozbyć się różnego rodzaju odpadów wytwarzanych w gospodarstwach domowych, przeprowadzane są tzw. „WYSTAWKI”, podczas których zbierane są odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, tekstylia, itp. Prowadzone są też działania związane z likwidacją dzikich wysypisk.

Gmina prowadzi sukcesywne usuwanie azbestu występujących w materiałach pokryciowych dachów – uchwała Rady Miejskiej w Międzyzylesiu Nr XXXIV/188/2013 z dnia 20.12.2013r w sprawie przyjęcia programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Międzyzylesie

Ochrona powietrza atmosferycznego

Wpływ na czystość powietrza w części ma transport samochodowy. W ramach działań opisanych w dziale Hałas, prowadzona jest długofalowa polityka dbałości o stan dróg.

W przedmiocie zanieczyszczeń spowodowanych tzw. niską emisją, Gmina przystąpiła do Programu Gospodarki Niskoemisyjnej.

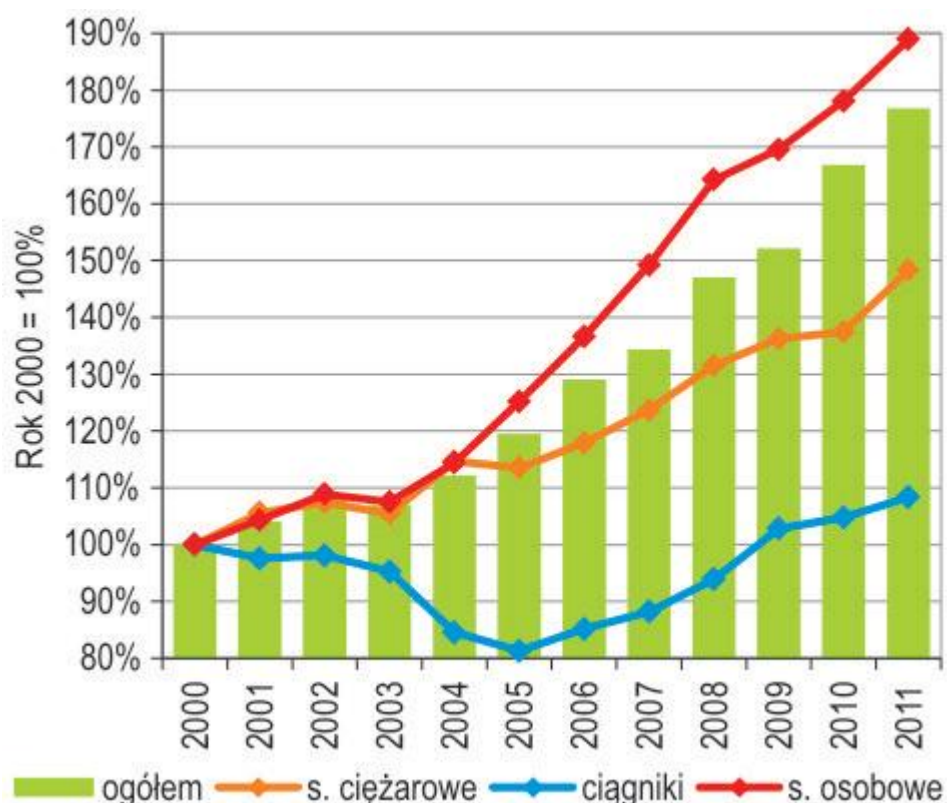
Rada Miejska w Międzyzlesiu podjęła uchwałę w dniu 26 czerwca 2012 r. Nr XVIII/98/2012 w sprawie „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Międzyzlesie”. Podjęto również uchwałę Nr XXXIII/184/2013 w dniu 26.11.2013 r. w sprawie wyrażenia zgody na przystąpienie do opracowania i wdrażania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

Osiągnięcie efektów ekologicznych powiązane jest z gospodarką państwa, a w szczególności kosztem paliw, trendów gospodarczych, rynkiem pracy.

Hałas

Głównym źródłem powstawania hałasu jest transport samochodowy, kolejowy, lotniczy.

W gminie Międzyzlesie występuje hałas wytwarzany przez transport samochodowy i kolejowy. Jego wartości nie przekraczają wskaźników określonych przez przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska. Wzrost liczby samochodów w ostatnim okresie w województwie dolnośląskim obrazuje poniższa ilustracja.

Wykres 5. Zmiany liczby zarejestrowanych pojazdów w województwie dolnośląskim w latach 2000-2011, przy założeniu, że wartość wskaźników w 2000 roku równa jest 100% (źródło: GUS)

W odniesieniu do zapisów w POŚ dla Gminy Międzyzlesie, wyznaczone cele to:

- a) modernizacja nawierzchni dróg,
- b) zmiana organizacji ruchu samochodowego

Przez teren przebiegają następujące drogi: krajowa nr 33, wojewódzka nr 389, powiatowe o nr 3232D, 3233D, 3234D, 3235D, 3269D, 3270D, 3271D, 3272D, 3273D, 3274D, 3275D, gminne i transportu rolnego. Utrzymanie i konserwacja dróg odbywa się w sposób ciągły.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Nie zaobserwowano zjawisk powodujących działanie promieniowania elektromagnetycznego. Obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy zawiera zapisy ograniczający możliwość lokalizacji obiektów mogących stanowić zagrożenie środowiskowe.

Awarie przemysłowe

Na terenie gminy nie ma znaczącej działalności przemysłowej. Występowanie zagrożeń i zabezpieczanie przed niekorzystnymi skutkami należy do działań prewencyjnych Państwowej Straży Pożarnej.

Gmina Międzyzlesie wsparła miejscową Ochotniczą Straż Pożarną w wyposażenie specjalistycznym samochodem, sprzętem pożarniczym i szkoleniami.

Ochrona przyrody

Ustanowienia ochrony form przyrody ożywionej i nieożywionej - w 2012 r. powstał pomnik przyrody ożywionej – zespół 3 sztuk drzew (wiąz) w Kamieńczyku. Powiększenie lesistości na obszarze Gminy Międzyzlesie – dz. nr 400/4 w obrębie Boboszów. Gospodarka w lasach gminnych zgodna z uproszczonym planem urządzania lasów – powierzchnia lasów gminnych 246 ha.

Ochrona gleb

Gleby na terenie gminy posiadają niską bonitację. Odłogowanie gruntów, nie mają większego wpływu na stan środowiska.

Lasy

Na terenie gminy stanowią 32% powierzchni – około 5430 ha. Na terenie gminy w jej północno - wschodniej części na powierzchni 5294 ha znajduje się otulina Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego. Na terenie otuliny Parku obowiązuje zakaz, zgodnie z przepisami szczególnie: wznoszenia obiektów uciążliwych powodujących pogarszanie się stanu środowiska, wprowadzania zmian stosunków wodnych, niekorzystnych dla ekosystemu, utrzymywania otwartych kanałów ściekowych, poboru kruszywa i eksploatacji odkrywkowej dokonywania prac ziemnych naruszających w sposób trwały rzeźbę terenu oraz prowadzenia czynności powodujących wzmożenie procesów erozyjnych, prowadzenia ferm hodowli zwierząt oraz umieszczania tablic ogłoszeniowych bez zgody Dyrektora Parku.

W 2009 roku przepisami krajowymi ustanowiono obszary Natura 2000; są to: Dzika Orlica, Góry Orlickie, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika. Działalność rolnicza i inwestycyjna jest regulowana przepisami szczególnymi.

Ochrona przed powodzią

W ramach usuwania skutków powodzi roku 1997 wykonano odbudowę umocnień potoku Goworówka w Goworowie. Roboty w całości zostały sfinansowane przez RZGW-Wrocław. Szkody w infrastrukturze drogowej po powodzi w 1997 i późniejszych zdarzeniach, usuwane były w następujących miejscowościach: Domaszków, Jaworek, Nowa Wieś, Goworów, Szklarnia, Jodłów, Pisary, Boboszków, Smreczyna, Dolnik.

Konserwacja koryt potoków prowadzona jest na bieżąco przez zarządców, szczególnie przy usuwaniu zakrzaczenia brzegów.

Edukacja ekologiczna

Na uwagę zasługują działania edukacyjne wśród dzieci i młodzieży uczącej się w placówkach oświatowych.

We wcześniejszych latach odbyły się specjalistyczne konkursy o wiedzy i zasadach postępowania i działania w różnych dziedzinach dbałości o środowisko.

Obecnie działania przeistoczyły się w coroczne akcje środowiskowe, co pokazano w poniższym zestawieniu.

Nazwa projektu	Finansowany przez	kwota
Eko- sprawa, zdrowie i zabawa	Program Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności Równać Szanse 2008 – Regionalny Konkurs Grantowy	5000 zł
Sprawa pilna i realna – energia odnawialna	Program Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności Równać Szanse 2009 – Regionalny Konkurs Grantowy	6000 zł
Było wysypisko – jest uroczysko	Nadleśnictwo Międzyzlesie	300 zł
Coroczne zalesianie terenu	UM i G Międzyzlesie	300-500 zł
Coroczne Obchody Dni Ziemi		
Sprzątanie Rzeki	Współdział z kołem wędkarskim	

3 WNIOSKI Z OCENY REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MIĘDZYLESIE

- 1) Priorytetem Gminy Międzyzlesie w zakresie ochrony środowiska jest gospodarka wodno-ściekowa. Szereg miejscowości oczekuje na zwodociągowanie. Z uwagi na wysokie koszty budowy sieci wodno-kanalizacyjnych postęp prac w tej dziedzinie jest ściśle uzależniony od możliwości pozyskania środków zewnętrznych i zapewnienia udziału własnego Gminy.
- 2) W zakresie gospodarowania odpadami Gmina Międzyzlesie terminowo realizuje zakładane cele. Przystąpiono do wsparcia mieszkańców w działaniach na rzecz usuwania wyrobów zawierających azbest.
- 3) Ochrona przyrody ukierunkowana jest na szerokie objęcie ochroną obiektów i terenów o wysokich walorach przyrodniczych, a także na tworzeniu możliwości właściwego korzystania z zasobów przyrody przez mieszkańców i turystów odwiedzających Gminę Międzyzlesie.
- 4) W zakresie ochrony powietrza działania koncentrują się na ograniczeniu niskiej emisji. W tym celu przystąpiono do opracowania gminnego Programu Ograniczenia Niskiej Emisji.
- 5) Dla lepszej harmonizacji działań w zakresie zrównoważonego rozwoju Gminy Międzyzlesie proponuje się dokonanie aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzlesie z uwzględnieniem zapisów Strategii rozwoju Gminy Międzyzlesie oraz aktualnych polityk i strategii rządowych i samorządowych wyższego szczebla.